

Elikadura-Burujobetza¹

BANAKAKO ETA TALDEKAKO ALDAKETARAKO ALTERNATIBAK

1. Lur eta ondasun komunak erabiltzeko aukeraren inguruan:

1. Lur-banku eta/edo lur-funts hauetan, beharrezko mekanismoak erabiliz, sustatu behar diren **proiektuak agroekologiarako orientazio argikoak izango dira, jasangarriak eta txertatzen diren ingurunearekiko errespetutsuak, enplegu duina sortuko dute, eta komunitatea sortzearen logikarekin bat egingo dute**, eta ez enplegua eta landa-langileak sortzearen logikarekin. Ez digu balio edozein ekoizpen-ereduk; jadanik aztertu ditugu eredu industrial eta intentsiboaren ondorioak, eta ikusi egin dugu zer mendekotasun sortzen dituen eta zer suntsiketa dakarren. Elikadura-burujobetzaren arabera garatzen den edozein politikak, beraz, apustu egin behar du nekazarien nekazaritza jasangarriaren ereduaren alde.

2. Daitekeena da lurra erabiltzeko beste formula batzuek lotura zuzenik ez izatea nekazaritza jarduera profesionalekin, baina bai **ondasunen kudeaketa kolektibo eta komunalarekin** eta herritarrak ahalduzko prozesuekin. Ildo horretan, hiri-baratzeak edo aisialdi-baratzeak sortzea elikagaiak salgaitzat jotzen dituzten logiketarik emantzipatzeko prozesuak pizten dituzte, elikagaiok balio berrizat pentsatzeko.

3. Lurraren eta lurraldearen defentsarako eta antzeko gaietarako, antolatu behar dugu, prestakuntza geureganatu, aliantzak ezarri eragindako beste udalerrri batzuekin, eta udalek eta toki-erakundeek bultzaturiko ekintza eta aurkako agerpenekin koordinatu.

4. Ondasun komunen kudeaketa eta defentsari dagokienez, garrantzitsua da erakundeek zein herritarrek koardura har dezaten beren gain. Horrenbestez, tokiko haziak erabiltzea, bertako arrazak, ingurunearentzako jasangarritasuna, eta uraren erabilera egokia, besteak beste, aldeztu dituzten eredu agroekologikoak izan beharko dituzte ispiluztat halakoetan kokatzeko proiektu edo prozesuek. Kontsumitzaile garen aldetik (gogoan izanik hau elementu eraldatzailea dela), gure kontsumoa horrelako ekoizpen-ereduak babestera bideratu behar dugu, aliantza gisa, eredu konbentzionaletik eredu agroekologikora trantsizioa egiten ari direnak barne hartuta.

Ondasun horiek mantentzea, sozializatzea eta erabiltzeko aukera eskaintzeko moduan egotea, neurri berean, ahalbidetzeko jarduera zehatzak eraman behar dira aurrera. Hala, trukeko espazioak sortu behar dira, hala nola azokak, bankuen kudeaketa edo truke-jardunaldiak (une jakinetakoak nahiz iraunkorrak), halakoak beharrezko espazio estrategikoak suertatzen direlako.

Espazio horietan, besteak beste, alderdi hauek kontuan hartu behar dira: parte-hartze handiko espazioak (haien kudeaketa eta antolaketa ere parte-hartzean eta koarduran oinarritu beharko liriateke); emakumeek zaintzaile historiko gisa dituzten rola eta ezagutzak ikusgai bihurtzea (hazien zaintzaile gisa, batik bat); ondasun horiek erabiltzeko aukera merkatuak ezarritakoak bestelako logika batekin ematea (logika sozialago, kooperatiboago eta solidarioagoa).

5. Gure kolektiboan ikaskuntza-metodologia horizontalak sartzea, Urduñako Belarraren Taldearen kasuan bezala.

¹Ardatz hau Bizilurrek landua izan da, Bizkaiko EHNEren parte hartzearekin.

2. Elikagaien ekoizpenaren eta eraldaketaren arloan:

Elikadura-burujabetzak, erreala izateko, **ekoizpen-jardueretan eredu agroekologikoen arabera jokatzeko konpromisoa hartzen duten pertsonak** behar ditu, eredu horren alderdi teknikoei nahiz alderdi soziopolitikoei dagokienez. Eredu harrapakarien ordeztu aukeratzat aurkezten den eredu honek ibilbide historiko luzea egin du, eta manei-estilo bat baino gehiago oinarri hartuz garatu da: nekazarien nekazaritza, nekazaritza ekologikoa edo permakultura. Guztiak, desberdintasunak desberdintasun, ingurumenarentzat zein baliabide naturalentzat jasangarriagoak diren teknika batzuk erabiltzen dituzte, eta bestelako harreman bat ezartzen dute lurrarekin.

Bukatzeko, gure aburuz, nekazari-oinarri handiko eredu hori hartzea alternatiba erreala da egungo krisi ekologiko eta sozialari aurre egiteko, eta badu lotura sistema hegemonikoa zalantzan jartzen duten beste prozesu alternatibo batzuekin. Proposatzen diren eredu hauek, gainera, neurri handiagoan egokitzen dira emakumeen manei-estiloetara; azken horiek, hain zuzen, hurbilagoko ekoizpen dibertsifikatu batzuetaz arduratu ohi dira, eta protagonista nagusiak izaten dira elikagaien prestaketa eta eraldaketetan. Garatu ditugun puntu guztietan, ezinbestekoa da genero-ikuspegia txertatzea, eta emakumeen presentzia eta parte-hartzea sartzeari, haien ikuskerak eta bizipenak sartzeari, bai eta haiek dauzkaten berezko beharrezkoak ere, abiapuntua eta iriste-puntua benetako berdintasunezkoak izan daitezzen.

Horretarako guztirako, eta oinarri gisa, prestakuntzako eta aholkularitzako espazioak abiarazi eta sustatu behar dira, antolakunde adituekin aliantzak ezarririk, orientazioa emateko kokatze berriko proiektuetan zein eredu agroekologikora birmoldatzeko proiektuetan, eta pentsatzen jarraitu behar da, modu kolektiboan, zer ekoizpen-antolaketa dira lurralde bakoitzean garatu beharrekoak, tokiko populazioaren beharrezkoak arabera, eta populazio horren berak legitimaturik.

Eredu horretan, kudeaketa kolektiboa edo tresnen, azpiegituren eta jakintzen kolektibizazioa estrategikoa da, enpresan eta indibidualismoan oinarrituriko ereduarekin hausten duelako, baina, orobat, tamaina txikiko eta artisau-erako ustategiek ezin ordainduzko kostu ekonomiko batzuk sozializatzea dakarrelako, ingurumenaren eta energiaren aldetik jasangarriagoa izatea eragiten duelako, eta lurralde bati lotutako ekoizpen batzuk egituratzen dituelako.

3. Merkaturatzearen eta kontsumo-ereduaren eraldaketaren arloan:

Goian adierazi dugunez, gizartearen eraldatzen duen indartze ulertu behar da kontsumoa.

Gure eguneroko kontsumoa ekintza politikoa da; izan ere, non erosten duzun eta zer erosten duzun, ekoizpen-eredu jakin bat edo beste bat sostengatzen eta/edo sustatzen ari zara.

Hori dela-eta, norbanako gisa, familian eta/edo kolektiboki, Euskal Herriko luze-zabalean merkaturatzeko sortu diren sare eta zirkuituetan parte hartu behar dugu, eta gure lurraldera egokitzeko moduko beste esperientzia batzuk arakatu.

Denon artean bultzatu behar ditugun bestelako kontsumo-egitura batzuk nabarmenduko ditugu hemen.

- a. Kontsumo-taldeak, Nekasarea kasu.
- b. Ekoizle eta kontsumitzaileen kooperatiba mistoak.

c. Ekonomatuak.

d. Ekoizpen txikiak eta eredu hori dutenak (edo eredu agroekologikora moldatze-prozesuan daudenak) sostengatzen dituzten banatzaile alternatiboak.

e. Autokontsumoa.

4. Erosketa publikoaren arloan:

Larrabetzu udalerrian, eskola publikoko jantokian ezarritako autokudeaketa-eredua nabarmentzen dugu. Kasu horretan, Eusko Jaurlaritzak ekimenari bizkar eman dion arren, uste dugu ikasbide positiboak atera behar direla, eskolako aita-amek "behetik" egin duten kudeaketak agerian uzten baitu nola pizten dituzten praktika eta erabaki kolektibo jakin batzuek bai merkataritza, bai tokiko eta sasoiko ekoizpenak, eta nola laguntzen duten, beraz, komunitatea sortzen. Badaude ildo bereko beste esperientzia batzuk Ipar Euskal Herrian, eskoletako jantokien kudeaketa libreki erabakitzeko aukerarekin, erakundeen laguntzarekin; eta hurbilago, Urduñan. Urduñan, herrian bertan kokaturiko sukalde nagusi batetik eta elkarte batekin koordinatuz, eskolarako eta udal zahar-egoitzarako menuak eskaintzen dira, osasungarriak, ekologikoak, tokikoak eta sasoikoak diren elikagaiak erabiliz. Nahiz eta kasu honetan tokiko erakundeek ere parte hartzen duten, nabarmendu behar da prozesu guztiaren mobilizazioa eta dinamizazioa ekoizle-elkarteek, baita kontsumitzaile-taldeek eta guraso-elkarteek ere, eraman dutela aurrera.

Behetik parte hartzea funtsezkoa da prozesu hauetan, eta elikadura-burujabetzak guztien beharra dauka, maila bateko edo besteko parte-hartzearekin edo ardurarekin, errealitate bat (ez urrunekoa, espero dugu) izan dadin.

Lur eta ondasun komunak	Zeraingo proiektua	Lurzaindia Ipar EH	Zeberioako proiektua
Elikagaien ekoizpena eta eraldaketa	Azkaineko proiektua	Aramaioko proiektua Itsasuko proiektua	Urduñako proiektua
Merkaturatzea	Aramaio	Idoki, Arrasate eta Tolosa	Ordizia
Kudeaketa publikoa	Larrabetzu	Urduña	Tolosa